

Matti Lohen Koulu

Kirkonkylän kansakoulu rakennettiin Pentinpellolle Syväjärven maisemaan vuonna 1874. Kirvesmiehenä oli Sahalan päivätyömies **Gabriel Hänninen**, joka tunnettiin pöytäkirjoja myöten Kapakka-Kaaprona. Lisänimi tuli kaikeksi miehen asuinpaikasta Kapakkaniemestä. Ennen kuin päästiin rakentamaan, piti suutari **Ylösen** leski tupineen siirtää alta pois. Kivijalattomassa pienessä hirsituvassa oli tupa ja laudoista kyhätty eteinen, missä säilytettiin ruokaa. Pappilan torppari **Efraim Jäntti** sai tarkat ohjeet tuvan siirtämiseksi nykyisen Koulunlahden itäpuolelle. Rikkonaisia laseja ei kunta maksaisi, ja entisen olki- tai tuohikaton laudat saivat kelvata ruoteiksi uuden pärekaton alle.

Koulu avattiin tammikuussa 1876. Yksikerroksisessa rakennuksessa oli opetushuone, työhuone, kaksi kamaria, keittiö, ruokasuoja ja eteinen. Kevätlukukaudella oppilaina oli ainoastaan poikia, mutta syksyllä tulivat työtökin. Pitäjän ihka ensimmäinen kansakoulu sijaitsi Haapamäessä. Kerkonkoski onnistui nappaamaan koulun, kun Haapamäki yhdistyi Karttulaan.

Vuonna 1906 lähes puolet kouluikäisistä oli opintiellä, mutta vain harva kävi täydet neljä luokkaa. Köyhien perheiden lapsia ryhdyttiin avustamaan antamalla heille ruokaa ja vaatteita. 1910-luvulla kouluihin saatiin keittolat. Oppivelvollisuuslaki astui voimaan 1921. Se merkitsi, että kaikkien lasten piti mennä kouluun ja käydä kuusi vuotta kansakoulua. Kirkolliset kiertokoulut, joiden tasoa kansakoulujen opettajat olivat jo pitkään kritisoineet, lopetettiin samalla vuosikymmenellä. Kirkonkylän koulua korotettiin vuonna 1924. Remontissa tehtiin alakoululuokka, alakoulun opettajan asunto, veistohuone ja keittola.

Talvisodan aikaan kouluja suljettiin, koska niihin majoitettiin siirtolaisia. Opettajat huolehtivat majoituksesta ja kansanhuollosta. Kirkonkylän kansakoulussa yläluokat vapautettiin kevätkylvöön ja muihin maataloustöihin. Rauhan tultua tarvittiin lisää

tilaa, sillä lapsia syntyi vauhdilla. Oppilasmäärä kasvoi myös siirtolaisten takia. Uusi kansakoulu rakennettiin vuonna 1957. Vanha purettiin pois, koska se oli jo "kaatumaisillaan".

Myös päärain varrella sijainnut keskikoulu kärvisteli tilapulassa. Uusi keskikoulu rakennettiin Latsinmäelle vuonna 1954. Kun lukio aloitti vuonna 1961, elettiin jälleen ahtaudessa. Opetustilaa vuokrattiin vastapäätä Taimelasta ja apteekkari **Turuselta**. Koulurakennusta laajennettiin vintille, jonka kattoon puhkaistiin kuplaikkunat.

Kyläkouluissa iski oppilaskato 1960- ja 1970-luvulla. Ensimmäisinä lakkautettiin Saikarin, Kiesimän ja Tyyrinvirran kansakoulut. Jäljellä on Kerkonjoen kyläkoulu, jossa on myös kirjaston lainauspiste. Peruskouluun siirryttiin vuonna 1975. Keskikoulusta oli tullut kunnallinen jo muutamaa vuotta aikaisemmin. Lukio jäi Latsinmäelle, kun peruskoulu siirtyi kokonaan koulukeskukseen.

Vuoden 2000 alussa kirkonkylän ala-aste ja peruskoulun yläaste yhdistyivät Matti Lohen kouluksi. Vuosikymmenen puolivälissä koulu sai uuden modernin ilmeen ja laajennettiin nykyisen kaltaiseksi. Koulu kunnioittaa nimellään kirkonkylän kansakoulun ensimmäistä opettajaa ja kunnallismiestä.